

SAÁD BÉLA HETVEN ÉVES

Amikor a Vigilia a főlzabradulás után, tizenegyedik évfolyamába lépve újra megindulhatott, 1946 végén, többé-kevésbé mindene megvolt, ami egy jó folyóirathoz kell: megfelelő szerkesztők (Sík Sándor és Juhász Vilmos), megfelelő munkatársi gárda, szerkesztőségi helyiség helyett egyelőre ugyan csak egy szíves-ségből átengedett szoba egy magánlakásban a megbeszélésekhez, de hát egy havi folyóiratnak végtére nem létszükséglet a külön iroda, Babitsék is tudták — bár volt szerkesztőségük — „aktatáskából” szerkeszteni a Nyugatot, Móricz is a Kelet Népét, nem is beszélve Kassákról és különféle hosszabb-rövidebb életű lapjairól; — egyszóval mindenünk megvolt, egyetlen egy dolog kivételével, ami nélkül azonban lehet egy lap akármilyen jó és érdekes, menthetetlenül halálra van ítélve. Egy lapot ugyanis nemcsak megcsinálni kell, hanem — bármily kevéssé „magasztosan” hangzik — el is kell adni. Illetve el is kell juttatni az olvasóhoz. Vagyis terjeszteni kell, s ehhez megfelelő terjesztési apparátusra van szükség.

Az újra induló Vigiliát elvileg a Szent Istvan Társulat kiadvállalata gondozta ebből a szempontból. A Társulat pedig — ez nem bírálat, hanem tény — híres volt arról hogy sok mindent tud, de terjeszteni, propagálni nem. Érthető, hogy a Vigilia (de az Új Ember is) rövidesen a csőd szélére, a lehetetlenülés állapotába került. Ekkor jelent meg Saád Béla; kezébe vette az Új Ember ügyét, és a deficités vállalkozást egy-kettőre a talpára állította. A Vigilia még tengődött egy darabig, egyre vérszegényebben, nem mintha rossz lett volna, hanem mert csak a legszűkebb nyilvánosság számára, sőt majdnem a nyilvánosság kizárásával jelent meg. Ekkor a folyóirat vezetősége is az egyetlen emberhez fordult, aki értette, hogyan kell lapot terjeszteni, hogyan kell egy lap „ügykezelését” megszervezni: Saád Bélához. Ő aztán a lehetőségekhez képest rendbe hozta a Vigilia szénáját is.

Hogy hogyan, milyen okossággal, leleményességgel, érzékkel, szívóssággal építette föl ezt a mindmáig nagyon jól működő, és ma is az ő általa lerakott alapokon működő intézményt, milyen kemény küzdelmekkel és szükség esetén milyen hajlékony diplomáciával, arról igazában csak azok tanúskodhatnak, akik a kezdet éveiben vele dolgoztak. Szerepe aztán hamarosan túlnőtt azon, amit az ún. „kiadói igazgatók” szoktak betölteni: nemcsak a dolgok szellemi irányításából vette ki a részét, hanem ennél szélesebb távlatú föladatokat vállalásától sem riadt vissza. Jórészt gazdátlanul maradt, vagy hagyott, vagy felejtett dolgok gazdájának lenni, akár kötelességtudatból, akár a helyzet kényszere folytán (mert valakinek csak helyt kell állni): ez se nem könnyű, se nem veszélytelen, se nem nyugalmas. De aki magára veszi azt, ami nehéz, ami veszélyes is olykor, és ami főként mindig összeegyeztethetetlen a nyugalmas szendergéssel, annak ezért becsülés és köszönet jár. Elsősorban azok részéről, akik napról napra tapasztalhatják az ő egykori alapvetésének szilárdságát, időtálló voltát. Abban, hogy a Vigilia hónapról hónapra megjelenik és eljut a közönséghez, tehát hogy létezik és haladhat, az ő munkájának kiemelkedően nagy és fontos része van.

Hetvenedik születésnapján köszönettel, szeretettel és barátsággal üdvözljük, újból megemlékezve arról, amit amúgy sem felejtünk el: hogy mit köszönhet volt felelős kiadója munkájának, gondjának, tapasztaltságának, figyelmének és útmutatásainak a további — szívből reméljük, minél számosabb — éveire sok örömet, békét, boldogságot kívánó

Vigilia